

Sanitat
CFGM Farmàcia i parafarmàcia

Oficina de farmàcia

Miquel Recasens Isart

Altamar

UNITAT FORMATIVA 1 ORGANITZACIÓ FARMACÈUTICA

Nucli formatiu 1. L'organització farmacèutica.....

8

1.1. El sistema sanitari català	9
1.1.1. Un model d'assistència universal ..	10
1.1.2. Un model descentralitzat	10
1.1.3. La sanitat privada	12
1.2. Les prestacions de l'SNS	13
1.2.1. La cartera de serveis comuns	13
1.2.2. La cartera de serveis complementaris	16
1.2.3. L'accés a les prestacions. La TSI	16
1.3. El sector farmacèutic	19
1.3.1. La fabricació de medicaments	19
1.3.2. La distribució de medicaments	20
1.3.3. La dispensació de medicaments ..	21
1.3.4. Els col·legis i associacions professionals	24
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia ..	26
Ara practica	27

Nucli formatiu 2. L'oficina de farmàcia. Funcionament i organització

28

2.1. La gestió de l'oficina de farmàcia	29
2.2. Activitat farmacèutica. Dispensació de productes	30
2.2.1. Productes exclusius de dispensació farmacèutica	30
2.2.2. Productes de dispensació mixta	32
2.2.3. Productes de dispensació lliure. Productes de parafarmàcia	34
2.3. Activitat farmacèutica. Prestació de serveis ..	36
2.3.1. Serveis bàsics de salut	36
2.3.2. Serveis addicionals	37
2.3.3. El servei de farmacovigilància	39
2.4. Recursos. El local i les instal·lacions	42
2.4.1. La ubicació del local	42
2.4.2. Les característiques del local	42
2.5. Recursos humans d'una oficina de farmàcia	45
2.5.1. El personal de la farmàcia	45
2.5.2. La capacitació del personal de farmàcia	48
2.6. L'organització dels horaris	53
2.6.1. Horari ordinari	53
2.6.2. Serveis d'urgència	53

2.6.3. Serveis especials	54
2.6.4. Vacances	54
2.7. L'organització de la documentació	55
2.7.1. Documentació de consulta	55
2.7.2. Documentació de registre	57
2.7.3. Documentació de gestió	57
2.7.4. Documentació no específica de l'activitat	58
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia ..	59
Ara practica	61

UNITAT FORMATIVA 3 DOCUMENTS DE COMPRAVENDA

Nucli formatiu 3. L'organització de l'aprovisionament

62

3.1. Com cal organitzar l'aprovisionament? ...	63
3.1.1. L'assortiment òptim	63
3.1.2. Criteris per a l'organització de l'aprovisionament	64
3.2. La previsió de vendes	65
3.2.1. La recollida d'informació	66
3.2.2. Estimació de les vendes	68
3.3. Paràmetres econòmics associats al cost ..	70
3.3.1. Els preus de venda en els medicaments	70
3.3.2. Els impostos	71
3.3.3. El marge comercial	72
3.3.4. Necessitats de finançament	74
3.4. Les condicions de les empreses proveïdores	76
3.4.1. Les condicions comercials	76
3.4.2. Les condicions del servei	78
3.5. Les possibilitats d'emmagatzematge	80
3.5.1. La capacitat del magatzem	80
3.5.2. La rotació de productes	80
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia ..	81
Ara practica	82

Nucli formatiu 4. La gestió de la compravenda

84

4.1. El circuit de la compravenda	85
4.2. L'emissió de comandes	86
4.2.1. El full de comanda	86
4.2.2. L'elaboració i l'emissió de comandes	87
4.2.3. La comanda d'estupefaents	89
4.3. La recepció i la comprovació de comandes ..	90

4.3.1. L'albarà d'entrega	90
4.3.2. La comprovació de la comanda....	92
4.3.3. Conformitat o disconformitat en l'entrega	92
4.3.4. La recepció d'estupefaents	93
4.4. La devolució	94
4.4.1. El full de devolucions	94
4.4.2. La nota d'abonament	95
4.5. La facturació	96
4.5.1. La factura. Contingut.....	96
4.5.2. Interpretació d'una factura	97
4.6. El pagament de la factura.....	100
4.6.1. La forma de pagament	100
4.6.2. Els terminis de pagament i el venciment.....	101
4.6.3. La conformitat del pagament: el rebut	102
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia.	103
Ara practica	104

UNITAT FORMATIVA 2 CONTROL D'EXISTÈNCIES

Nucli formatiu 5. La gestió del magatzem 110

5.1. L'emmagatzematge a l'oficina de farmàcia	111
5.2. Els magatzems de l'oficina de farmàcia	112
5.2.1. El magatzem de reposició	112
5.2.2. El magatzem de dispensació.....	116
5.2.3. El magatzem d'exposició.....	118
5.3. L'emmagatzematge de productes.....	119
5.3.1. La identificació dels productes farmacèutics.....	119
5.3.2. L'entrada de productes al sistema informàtic	121
5.3.3. Criteris d'ordenació.....	122
5.3.4. Criteris de col·locació.....	124
5.3.5. Requisits especials d'emmagatzematge.....	125
5.4. Seguretat i higiene al magatzem de farmàcia	128
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia.	130
Ara practica	131

Nucli formatiu 6. Gestió d'existències i inventari 132

6.1. El control dels productes	133
6.2. La gestió d'existències	134
6.2.1. Com cal gestionar els estocs?	134

6.2.2. La rotació d'existències.....	137
6.2.3. El seguiment i la revisió dels nivells d'estoc	138
6.3. La gestió de l'inventari	141
6.3.1. L'inventari físic d'existències	141
6.3.2. La valoració d'existències	143
6.3.3. La rotació d'inventari	144
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia.	146
Ara practica	147

UNITAT FORMATIVA 4 DOCUMENTS DE DISPENSACIÓ

Nucli formatiu 7. Dispensació de productes farmacèutics i gestió de receptes..... 148

7.1. La dispensació i la venda	149
7.1.1. Què entenem per dispensació?	149
7.1.2. Què entenem per venda?	150
7.2. Els documents de prescripció.....	151
7.2.1. Mitjans de prescripció.....	151
7.2.2. La recepta	152
7.3. La recepta mèdica oficial de l'SNS	155
7.3.1. El funcionament de la recepta electrònica	155
7.3.2. El contingut de la recepta electrònica	157
7.3.3. La dispensació mitjançant recepta electrònica	161
7.3.4. La dispensació de receptes en paper.....	164
7.4. Altres models de receptes	167
7.4.1. La recepta mèdica privada	167
7.4.2. La recepta veterinària	168
7.4.3. L'ordre de dispensació d'infermeria	168
7.5. La dispensació de medicaments amb control específic	170
7.5.1. La dispensació d'estupefaents.....	170
7.5.2. La dispensació de psicòtrops.....	173
7.5.3. La dispensació de fórmules magistral.....	174
7.6. La facturació de receptes.....	175
7.6.1. La facturació de receptes electròniques.....	176
7.6.2. Facturació de receptes en paper inserides	176
7.6.3. Facturació de les receptes en paper	177
7.6.4. La devolució de receptes.....	178
Gestió informatitzada de l'oficina de farmàcia.	179
Ara practica	181

L'organització farmacèutica

Continguts

- El sistema sanitari català.
- Les prestacions del Sistema Nacional de Salut.
- El sector farmacèutic.

Abans de començar...

- Imagina't que vas a cal metge, et visita i et recepta un antibiòtic i un antiinflamatori. Explica els processos que segueix l'obtenció d'aquests medicaments. Té alguna cosa a veure amb la prestació farmacèutica?

1.1. El sistema sanitari català

La salut és un aspecte essencial en la qualitat de vida de la població i una de les preocupacions principals dels governs i els organismes internacionals. Així, cada país organitza el seu *sistema sanitari*.

El **sistema sanitari** és el conjunt d'estructures organitzatives i recursos de què disposa una comunitat per atendre les necessitats de la població en matèria de salut i donar-hi resposta.

Document 1.1

La protecció de la salut a la Constitució espanyola

La Constitució espanyola recull el dret a la protecció de la salut a l'article 43.

1. Es reconeix el dret a la protecció de la salut.
2. Correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i a través de les prestacions i dels serveis necessaris. La llei establirà els drets i els deures de tothom en aquest punt.
3. Els poders públics fomentaran l'educació sanitària, l'educació física i l'esport. Facilitaran també la utilització adequada del lleure.

La protecció de la salut i l'atenció sanitària de la ciutadania al nostre país és un dret recollit a la Constitució espanyola de 1978 i desenvolupat per la Llei general de sanitat publicada el 1986 i, a Catalunya, amb la Llei 15/1990, d'ordenació sanitària de Catalunya. (DOC. 1.1)

L'eix de l'ordenació sanitària a Espanya és el *Sistema Nacional de Salut* (SNS), i a Catalunya, el *Servei Català de la Salut* o *CatSalut*.

El **CatSalut** centra la seva acció en la provisió dels serveis sanitaris a la ciutadania, i per fer-ho integra en una sola xarxa d'utilització pública tots els recursos sanitaris.

D'aquesta manera, la missió del CatSalut és garantir l'atenció sanitària de qualitat a tota la ciutadania de Catalunya.

Cada comunitat autònoma disposa del seu propi servei de salut. A la Comunitat Valenciana li correspon el *Sistema Valencià de Salut*, i a les Illes, el *Servei de Salut de les Illes Balears* (IB-Salut).

El nostre sistema sanitari és fonamenta en un model d'*assistència universal* i es caracteritza per la *descentralització en la gestió* en diferents nivells. Però també s'ha de tenir en compte que, a més de la sanitat pública, el nostre país compta amb una important estructura de sanitat privada.

Fig. 1.1.

La universalitat del nostre sistema sanitari garanteix la protecció de la salut a totes les persones.

1.1.1. Un model d'assistència universal

Un dels principis del sistema sanitari espanyol és la universalitat de l'atenció. Aquest principi garanteix el dret a la protecció de la salut i a l'atenció sanitària a totes les persones que es trobin a l'Estat espanyol, tant si són *titulars del dret d'atenció* com si són *estrangeres i no tenen residència legal*:

- Són **persones titulars del dret a la protecció de la salut i a l'atenció sanitària** totes les persones amb nacionalitat espanyola i les estrangeres que tinguin establerta la seva residència al territori espanyol.
- Les **persones estrangeres no registrades ni autoritzades com a residents** a Espanya. També tenen dret a la protecció de la salut i a l'atenció sanitària en les mateixes condicions que les persones amb nacionalitat espanyola, sempre que reuneixin uns determinats requisits.

1.1.2. Un model descentralitzat

La Llei general de sanitat defineix el sistema sanitari espanyol com un model descentralitzat de gestió, en el qual l'Estat fixa les bases i exerceix la coordinació del sistema, i les comunitats autònomes assumeixen la gestió i la prestació de serveis.

D'aquesta manera, el nostre sistema sanitari queda estructurat en tres nivells d'organització, amb competències diferenciades: l'administració estatal, l'autonòmica i la de les corporacions locals (diputacions i ajuntaments).

Per coordinar els diferents nivells, es crea el Consell Interterritorial, que està integrat per un representant de cada comunitat autònoma i membres de l'administració de l'Estat, i presidit pel ministre o ministra de Sanitat.

» L'administració de l'Estat

L'administració sanitària de l'Estat correspon al Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social. Aquest ministeri és l'encarregat de proposar i executar les directrius del govern sobre la política de salut, i planificació i assistència sanitària. Les seves funcions principals són:

- **Coordinació** entre els sistemes de salut de les comunitats autònomes.
- Elaboració de la **cartera de serveis comuns**, que són de prestació obligada.
- **Sanitat exterior**, especialment en accions de vigilància, seguretat i col·laboració amb els organismes internacionals.
- **Productes farmacèutics**. Manté competències pel que fa a:
 - L'autorització de nous medicaments i productes sanitaris, fixant-ne el preu i les condicions de finançament públic.
 - La garantia dels dipòsits de medicaments per a emergències i catàstrofes, i per a l'ajuda internacional.
 - La regulació de la importació de medicació estrangera no autoritzada a Espanya.

Fig. 1.2.

La descentralització del sistema sanitari es concreta en la distribució de les competències entre les diferents administracions.

Tingues-ho en compte!

La sanitat privada està sent utilitzada per més de 10 milions de persones a Espanya. Cada vegada està més concentrada en importants grups hospitalaris com Quirónsalud, Vithas, Ribera Salud, HLA Hospitales i HM Hospitales, emparats per les grans asseguradores Grup CaixaBank, Sanitas, Asisa i Mapfre, que acaparen el mercat. Alguns d'aquests grups fins i tot s'estan expandint a l'estranger.

1.1.3. La sanitat privada

A més d'una sanitat pública amb una cobertura àmplia, al nostre país existeix una important presència d'entitats de *sanitat privada*.

La **sanitat privada** està formada pel conjunt de serveis sanitaris de titularitat privada.

Les persones usuàries de la sanitat privada poden accedir-hi:

- De **forma particular**, sol·licitant directament els serveis sanitaris privats que necessiten, abonant l'import que en resulti.
- A través de les **mútues o assegurances**. Consisteix en la contractació d'uns serveis sanitaris, mitjançant el pagament de quotes mensuals, que podran utilitzar quan els necessitin.

El Sistema Nacional de Salut integra a la seva xarxa determinats serveis privats a través de *concerts*.

Els **concerts** són convenis que les administracions firmen amb empreses privades perquè aquestes prestin certs serveis a persones usuàries de l'SNS.

En aquests casos, la derivació del pacient al servei privat s'ha de dur a terme per indicació de professionals autoritzats de la sanitat pública i seguint els protocols establerts en el concert corresponent.

Activitats

1. Què vol dir que el sistema sanitari espanyol és un sistema descentralitzat?
2. Explica quina és la funció del CatSalut.
3. Explica els conceptes següents en el context del sistema sanitari:
 - a) Àrea bàsica de salut.
 - b) Descentralització.
 - c) Servei de salut d'una comunitat autònoma.
 - d) Mútua.
 - e) Concert entre administració i sanitat privada.
 - f) Atenció universal.
4. Indica dues funcions de l'Estat en matèria de salut, dues de les comunitats autònomes i dues de les corporacions locals.
5. Identifica la regió sanitària a la qual pertanys. Identifica les diferents zones bàsiques de salut en què s'organitza i indica a quina pertanys.
6. Respon les preguntes següents i justifica les teves respostes:
 - a) Les persones estrangeres amb residència establerta al territori espanyol es consideren titulars del dret a la protecció de la salut i a l'atenció sanitària?
 - b) Les persones estrangeres no registrades ni autoritzades com a residents tenen dret a l'atenció sanitària en les mateixes condicions que les espanyoles?
 - c) És possible rebre atenció sanitària amb càrrec a la sanitat pública en un centre privat?

Ara *practica*

L'ordenació farmacèutica a la meva comunitat autònoma

Plantejament

Aquesta activitat consisteix a recollir legislació específica de la comunitat autònoma pròpia i analitzar-la.

Desenvolupament

- Formeu grups de quatre o cinc persones.
- Obtingueu l'ordenació farmacèutica de la vostra comunitat autònoma. Podeu aconseguir-la fàcilment a internet.
- Trebal·leu els aspectes que indiquem a continuació i compareu les dades que obtingueu amb la informació que hem exposat en aquest text:
 - Criteris de **planificació territorial** d'oficines de farmàcia. Concretament:
 - Distribució en unitats territorials.
 - Mòduls de població.
 - Mòduls de les distàncies.
 - Còmputos d'habitants.
 - Existència d'**altres serveis farmacèutics**: farmaciola, servei de farmàcia d'atenció primària, serveis de farmàcia hospitalària, dipòsits de medicaments. En cada cas haureu d'indicar els aspectes més importants de la manera de regular-lo.
 - Aspectes relacionats amb la **distribució de medicaments**.
- Elaboreu un document amb els resultats del vostre treball.

Durada i suggeriments

Aquesta activitat es pot dur a terme en finalitzar el nucli i es poden deixar dues sessions per acabar d'elaborar el treball, tot i que és aconsellable que es treballi de manera paral·lela al desenvolupament del nucli, aportant en cada aspecte de què es tracti l'especificitat de la mateixa legislació.

Una altra possibilitat és que cada grup aprofundeixi en un dels quatre aspectes i que després s'exposin a classe els resultats de cada treball.